

Szerző: ~~F. Dietl~~ Frigyes

UJ BUDA ÉPÜL A „VILÁG KÖZEPÉN!”

Felfedezések a magyar Szindbád nyomában

Obudán jártam a minap — a „Világ közepén”! Öt éve is lehet már, hogy utolszor barangoltam néhai való jó Krudy Gyula, a nagy magyar Szindbádnak ebben a kedvenc városrészében, ahol akkoriban még ott virult a léander a jeles Raáb vendéglős piroszteritős asztala mellett. Ecetfák árnyékában jólelkű „braunhaxlerék” között hűsöltem magam is, megtudván tőlük, hogy a sokatmondó jelző, amellyel felruházta őket az utókor, talán nem is annyira napbarnított csupasz lábszárúknak, de a barna kötött harisnyának szólt, amelyet emberöltőn át viseltek a régi Óbuda jeles honpolgárai.

Ők voltak azok, akik szűkebb pátriájukat a világ kellős közepének nevezték el, s ebben igazuk is lehet, mert ha ezt a pontot képzelem el bárki a földgolyó közepének, úgy kacskaringósabbat aligha fordulhatott még városrész körül öreg égi-testünk.

Uj világ járja Obudán!

Észrevettem ezt már a tizenegyes villamoson is, amikor bekanyarodtunk a véget alig érő Lajos-utcába. Valamikor itt álltak a régi malmok, — az Erzsébet-malom, amelynek tágas üres telkét egyelőre még csak a gyom verte fel. De odébb, az egykori Lujza-malom helyén már szinte amerikai arányokban indult meg az építkezés.

Nézelődés közben szóba elegyedem barátságos utitársammal.

— Bizony, kérem, — magyarázza szives igyekezetrel — negyvennyolc ház épül a Lujza-malom telkén és építkeznek erre-felé nyakrafőre, mert alighanem maholnap bontócsákány alá kerül egész Óbuda...

Mielőtt eltűnődhetnék a komor kijelentés fölött, az egykori Határ-utcánál áll meg a villamos. Nagyszombat-utcának nevezték el már jó pár esztendeje, holott kár volt megváltoztatni ezt a patinás öre-

Forrás: <i>Szemzeti Ujság</i>			
<i>Obudapest</i>	<i>1931</i>	<i>X. 5</i>	
(Hely)	(Idő)	(Köt. v. füz.)	(Oldal)

elnevezést. Hiszen ma is ott áll még a régi határkő annak bizonyosságául, hogy Ujlakot ez a térbe torkoló keskeny utca választotta el a valódi, a hamisítatlan Óbudától.

Leszállunk, nézelődünk.

Nem messze a hatalmas Árpád főgimnázium. A tözsomszédságában ókori lépcsőzetes aréna, nagyszerű amfiteátrum romjai. A híres nevezetes óbudai ásátások színhelyén csakugyan találkozik egymással a Mult s a Jelen. A Mult, amelyet az ősrégi római tábor nemes emlékei képviselnek, s a Jelen, amely léptenyomon bontakozik ki a Jövő felé, tömördek ultramodern bérházban, renga-
tegg jövőszádbeli stilusu építkezésben...

Kiérünk a Flórián-térre, ahol bizony hiába kutatná bárki a galamblelkű Raáb Antal bátya fatornácós vendégfogadóját. Nyoma sincs már, csupán a régi Óbuda elmuló jelképe, a viharvert ecetfa bologat árván, lebontott viskók romhalmaza között. Ki tudja, egy szép napon nem kerül-e majd sor a másik nevezetes vendéglőre is, amelynek zöldverandás, meghitt ámbitusán oly sokat mesélgetett valamikor Krudy Gyula, akinek emlékét márványtábla hirdeti a Kéhliek tiszta

szobájában, ahová talán még Kispestről is elvándoroltak a régi törzsvendégek. Bottal is hiába üténék ma már a nyomukat. Elmaradtak, elköltöztek, világgá mentek volna talán? És magukkal vittek volna minden regényes emléket, amit mindaddig őrzött Óbuda, amíg hirtelenben eszébe nem jutott a városnak az észak felé való terjeszkedés.

Az, ami aztán alaposan felforgatta Budapest legrégebbi kerületének csöndes magánéletét. Az óbudaiakét, akik között még pár éve szépszámmal akadtak olyanok is, akik a kerek világért nem keltek volna át a Margit-hidon, sőt akik még villamosra sem ültek, mert mi szükség arra a külön kis városban, ahol, akár valami távoli faluban, tölthették békés napjaikat.

Zsindelytetős, kátránypapírral fedett apró házak a Kerék-utcában, a Raktár-utcában és odébb a Mókus-utca felé is, — vajjon mennyi emléket, halk költészetet őriznek mindannyian? Nem zordon vadregényt, sokkal inkább enyhe, szinte megkapó falusi bájt s a legnagyobb kincset: a vidék egyszerűségét.

Őriz azonban ezenkívül még sok más egyebet is Óbuda: történelmi emlékeket. A Lajos-utcai műemléket, a „szüretelők kapuját”, templomromot a Kunigunda-utcában, a „Fehérhajórol” elnevezett régi iskolát a Kórház-utcában, a sokszáz éves, szépséges templomot, amely ott emelkedik a báránnyelű ősi ég felé a Korona-tér és a Flórián-tér között. Töretlenül őriz mind a mai napig az egykori Zichy-palotát, amelyből — mint mondják — maholnap csak a kápolna marad meg hirmondónak, — a Weberék ősi rezidenciáját és a Mayerffyak házat, ahol egyelőre még vidáman mérik a habzó árpalevet és ezer esztendő multjából feltárva a római castrum egykori fürdőjének mohos köveit, mélyen a Flórián-tér utteste alatt.

Az Árpád-híd építkezésével alighanem végleg megváltozik az egykori Óbuda

Osztályozás	
Tárgy	725.091
[Redacted]	
Idő	1931
Személy	
Helyszám	

képe! A hídfő máris áll, s a hid tengelyében nincs irgalom háznak, épületnek!

Nem vitás, hogy a székesfőváros egyre szaporodó lakossága és a természetszerű fejlődés sürgetően követeli a Duna jobbpartján is úgy dél, mint észak felé a terjeszkedést. Oszintén megvallva nem is nagy kár, ha az idegennevű boltokkal zsufolt Tavasz-utcát, a Polgár-tér egyrészt, a vályogviskókat, tömördek zegzugos kulipintyót egyenlővé tesznek az anyaföld színével és sugáratat nyitnak, amely a tervek szerint a Vörösvári-utig, sőt a Bécsi-utig ivel.

A magyar Szindbád emléke nevében mégis legyen szabad halk szóval fordulni a székesfőváros uraihoz, arra kérve őket, ne töröljenek el egyetlen tollvonással mindent, ami régi emlék, romantikus hangulat, történelmi érték csak maradt az egykori Obudán. Intsék kiméletre a bontócsákányt, mert ha ujat is építenek, a régít mégsem teremthetik ujjá! Es ha már „Uj-Budának” kell épülnie a „Világ közepén”, őrizze meg legalább a műemlékeket a kegyelet.

DIETL FEDOR.